

תלמוד תורה "אמרי דוד" קהילת חניכי הישיבות

פרשת מקץ

מדרגות כמנין השפות שידע, פרעה היה לבוש באפודה מזהב ומשובצת באבנים טובות, יוסף עלה שלש מדרגות ופרעה ירד ארבע ואמר ליוסף תלמתי חלום ושמעתי שאתה יודע לפתור, אמר לו יוסף שה' יתן לו חכמה ושכל ויוכל לפתור, פרעה סיפר את חלומו (ושינה קצת פרטים ולא אמר שהפרות הרעות עלו מהיאור שהיה הע"ז שלו ויחשבו שיצא משהו רע משם, יוסף תיקן אותו ואמר לו שלא יאמין ביאור כי אם ה' ירצה היאור לא ישקה את שדות מצרים, פרעה התפלא בליבו איך יודע יוסף את החלום האמיתי) כשסיים פרעה לספר את החלומות אמר יוסף ששני החלומות הם חלום אחד וחלם זאת פעמיים כי ה' רוצה לרמוז שהולך מיד לקיימו, שבע הפרות ושבע השבלים הטובות רומזים לשבע שנות שובע שיהיה במשך שבע השנים הבאות, ושבע הפרות והשבלים הדקות רומזים שאח"כ יבואו שבע שנות רעב וישכחו מהשובע שהיה, וכדאי למנות איש חכם שיהיה אחראי על אנשים שיאספו בשנים הטובות תבואה ומזון לשנות הרעב, שאל פרעה את יוסף איך אדע שדבריך נכונים, אמר לו יוסף שאשתו תלד בן, ואח"כ ימות הבן הבכור, ואכן באותו יום התקיימו דבריו של יוסף שנולד בן ומת הבכור, ראה פרעה שיוסף דיבר אמת, אסף את חכמיו ואמר להם, הרי שמעתם את הפיתרון של יוסף וראיתם כי צדקו דבריו, תגידו לי מי יכול להיות אחראי על כל האנשים שישמרו מזון לשנות הרעב, אמרו יועציו שימנה את מי שנראה לו מתאים, אמר פרעה שיוסף הכי מתאים לזה, אמרו החכמים הרי יש חוק במצרים שמי שאינו יודע שבעים שפות לא יכול למשול במצרים, אמר המלך שמחר יבדוק אם יוסף יודע.

יוסף היה בבית הסוהר וכשהתכונן לשינה התפלל לה' שירחם עליו ויוציאו מבית הסוהר, בלילה בא מלאך והעירו ולימדו שבעים שפות ויוסף שכח אותם, הוסיף לו המלאך את ה' לשמו וקרא לו 'הוסף' והלך ממנו, יוסף מאד התפעל ממה שראה, למחרת בבוקר שלח פרעה לקרוא ליוסף, כשהגיע למדרגות החל לעלות ובכל מדרגה דיבר בשפה אחרת עד שהגיע למדרגה השבעים ודיבר בלשון הקודש, ופרעה שלא ידע את השפה הזאת השביע את יוסף שלא יספר לאיש שאינו יודע את שפה זו, ואמר ליוסף שהוא יהיה ה'משנה למלך' ונתן לו את טבעתו והלבישו בגדי מלכות, וציוה להרכיבו ברחבי מצרים וללוותו בתופים ומחולות וחיילי המלך חגורים בחגורה מצופה זהב הלכו מימינו ומשמאלו, ונשי מצרים זרקו עליו מהגגות מתנות כדי שישתכל עליהן אבל יוסף לא הביט

כעבור שנתיים מאז ששר המשקים יצא מבית הסוהר, ולא זכר לבקש מפרעה בעבור יוסף שעדיין היה בבית הסוהר והתפלל לה' שיוציאו מאפילה לאורה, כשהגיע ראש השנה עלה זכרו של יוסף לפני הקב"ה, וגזר שהגיע זמנו של יוסף לקבל שכר על שלא התפתה לזליכה.

פרעה חלם בלילה שמהיאור עולות שבע פרות טובות ומלאות, ואוכלות מהעשבים שע"י היאור, ואחריהם עולות שבע פרות רזות מאד ואוכלות את השבע פרות המלאות ולא ניכר עליהם כלום, פרעה התעורר ושוב נרדם וחלם עוד חלום דומה, וראה שבע שבלים מלאות וטובות ואחריהם באו עוד שבע שבלים צנומות ודקות ובלעו את השבלים המלאות ולא ניכר עליהם כלום לאחר מכן.

פרעה חלם גם את פתרון החלומות, אך התעורר בבהלה ושכח את הפתרון, שלח לקרוא לכל חרטומיו וחכמי מצרים שינסו לפתור הם ניסו לומר כל מיני פתרונות אבל זה לא היה הפתרון הנכון, פרעה כעס מאד וציוה שכל היודע לפתור חלום ולא יבוא היום למלך יהרגוהו, באו המכשפים והחכמים וניסו לפתור, כשראה פרעה שהם לא מצליחים אמר לעבדיו להרגם, עד שמירוד שר המשקים חשב לעצמו שפרעה יכול למות מרוב צער שאין לו פתרון, ואז בנו של פרעה ימלוך והוא יכול יפטר את מירוד מתפקידו, הלך מיד לפרעה והזכיר את חטאיו: לפני שלש שנים פרעה כעס עלי ועל שר האופים והכניסנו לבית הסוהר, לאחר שנה שנינו חלמנו חלום וכל אחד חלם את פתרון חברו, והיה איתנו בחור יהודי ופתר לנו את החלום בדיוק כפי שחלמנו ואכן כך התקיים שאת שר האופים תלו ואותי החזירו לתפקידי, אולי היהודי יוכל גם לפתור את חלום המלך.

פרעה ציוה שיפסיקו להרוג את החכמים ושיביאו אליו מיד את יוסף, אבל שלא יבהילו אותו כי אז לא יוכל לפתור את החלום כי יהיה מבולבל, הלכו והוציאו את יוסף מבית הסוהר ורצו להביאו מיד לפרעה, אמר להם יוסף שבגדיו מלוכלכים ויש לו שיער מגודל ואינו יכול ללכת כך למלך, גילחו מהר את ראשו, ומלאך מהשמים הביא לו בגדים חדשים והיה נראה מאד יפה.

כשהביאו את יוסף לפני פרעה התפעל מאד מהיפוי שהיה שם, פרעה ישב על כיסא עשוי מכסף וזהב ואבני שוהם משובצות בו, והיו שבעים מדרגות עד הכיסא וכשרצה מישהו לדבר עם המלך, עלה שלש מדרגות והמלך היה יורד ארבע מדרגות וכך דיברו, וכשבא אדם חכם שידע כמה שפות, היה עולה

בהן, והכריזו בקול בשם המלך שהייבים לשמוע בקולו ולהשתחוות לו, ומי שימרה את פיו ימות, ואמרו 'יחי המשנה למלך'.

אח"כ נשא יוסף את 'אסנת' בת דינה ונולדו להם שני בנים 'מנשה' (מלשון שכתה שה' השכיח ממנו את צרותיו במצרים) והשני 'אפרים' (מלשון שהפירה אותו ה' במצרים), יוסף בנה לעצמו ארמון מפואר וכיסא משובץ בכסף וזהב ואבנים טובות, וביתיים לא שכח את תפקידו לדאוג שימלאו את המחסנים במזון לשנות הרעב, כשעברו שבע שנות השובע פתחו את המחסנים וראו שהכל מלא בעובש ותולעים, באו ליוסף וביקשו ממנו אוכל, יוסף הוציא מהמחסנים שלו ואנשי מצרים אהבו אותו יותר כי ראו שדואג להם.

כשהתגבר הרעב סביב מצרים הבין יוסף שגם בארץ כנען יהיה רעב ואחיו יבואו לקנות אוכל במצרים (כי היה שפע בזכות יוסף), לכן עשה שלש חוקים, א. אין לאדם לשלוח את עבדיו לקנות אוכל, אלא הוא צריך לבוא לבד, ב. מי שיקנה אוכל וימכור לאחרים יענש, ג. מותר לבוא רק עם חמור אחד לקנות תבואה, ואמר לשומרים שכל מי שנכנס לעיר שיכתבו את שמו ושם אביו ובערב יביאו לו את הרשימות.

בארץ כנען התחיל הרעב ויעקב אמר לבניו שילכו למצרים לקנות אוכל, ואמר להם שלא יכנסו משער אחד כדי שלא יהיה עין הרע, בדרך אמרו שאולי יוסף נמצא במצרים ומכרו אותו לעבד, והם יפדו אותו אפילו בהרבה כסף, ואם לא ירצה הבעה"ב שלו למכרו יהרגוהו, כשהגיעו למצרים חיפשוהו ברחובות, בינתיים נודע ליוסף שאחיו בעיר (כי קיבל את הרשימות), ואמר לאחראים שיסגרו את כל המחסנים וישאירו רק ליד ביתו מחסן פתוח, ואמר לאחראי שם כשיבואו האנשים האלו יביאם אליו, כעבור שלשה ימים שלא באו שלח יוסף שבעים גיבורים שיביאו אותם, כשראה אותם יוסף הכירם מיד והם לא הכירוהו ויצא לחדר אחר ובכה מהתרגשות אח"כ רחץ פניו וחזר ושאלם מאיפה אתם, אמרו לו מארץ כנען אנחנו, ובאנו לקנות אוכל במצרים, אמר להם יוסף ולמה נכנסתם משערים נפרדים, כנראה שבאתם לרגל את מצרים, אמרו לו שאביהם אמר להם כך נגד עין הרע, אמר יוסף מי שבא לקנות אוכל לא מסתובב שלש ימים בעיר, וזה הראיה שאתם מרגלים, אמרו לו שהם שניים עשר אחים, אחיהם הקטן נשאר בבית עם אבא, ועוד אח נאבד והם מחפשים אותו אולי מכרוהו לעבד, אמר יוסף ואם יבקשו עליו הרבה כסף מה תעשו, אמרו לו, נשלם עליו כמה שיבקשו, ואם לא ירצו למכרו נהרוג את בעליו, אמר יוסף זה מה שאמרת שאתם רוצים לרגל ולהרוג את אנשי מצרים, ויוסף ציוה לעבדיו להכניסם לבית הסוהר, לאחר שלשה ימים הוציאים ואמר להם שילכו לביתם ויביאו את אחיהם הקטן ואז ידע

שדיברו אמת, וכדי שלא יברחו לו ישאיר את אחד האחים אצלו, ואמר לשמעון להישאר, וכששמעון סירב אמר לשבעים גיבוריו שיכניסוהו לבית הסוהר, באו לשמעון שבעים הגיבורים עם חרבות שלופות, ושמעון נתן קול שאגה ומרוב הפחד נפלו העבדים וברחו משם, מנשה בן יוסף תפס את שמעון בחזקה והכניסו לבית הסוהר, יוסף אמר למלאות לאחים אוכל בשקים ואת הכסף שישלמו להכניס חזרה בשק. **כשהגיעו ליעקב** שאל היכן שמעון וסיפרו לו את השתלשלות העניינים ושצריכים להביא את בנימין למצרים, אמר יעקב בן אחד טרפה חיה בן שני יושב בבית הסוהר, לא אתן שגם לבנימין יקרה ח"ו משהו, אמר ראובן שאם יקרה משהו לבנימין אז שני בניו (של ראובן) ימותו, אמר יעקב שהוא לא יכול לשלוח את בנימין, כעבור זמן ונגמר האוכל בבית יעקב אמר לבניו לרדת למצרים להביא אוכל, אמר לו יהודה שאי אפשר לרדת בלי בנימין, כשלא היה ברירה ויהודה הבטיח ליעקב שהוא לוקח אחריות על בנימין הסכים יעקב לשלחו ונפרד מהם.

כשהגיעו למצרים הלכו לבית יוסף להראות לו את בנימין, יוסף אמר לשר הטבחים שרוצה לאכול ארוחת צהרים עם האחים, כשישב על מקומו החזיק בגביעו ואמר להם שרואה לפי הגביע מה שרוצה, וראובן, שמעון, לוי, יהודה, יששכר וזבולון הם אחים מאמא אחת וישבו ביחד, דן ונפתלי הם אחים מאמא אחת וישבו יחד, גד ואשר אחים מאמא אחת וישבו יחד, ולבנימין אין זוג לכן יבוא לשבת לידו, בזמן הסעודה כשאכלו שאל יוסף את בנימין אם יש לו ילדים ואיך קוראים להם, אמר בנימין שיש לו עשרה בנים ולכל אחד נתן שם לזכר אחיו שנעלם, שאלו יוסף אם יודע לראות בכוכבים, אמר בנימין שהוא יודע קצת בחכמת הכוכבים, נתן לו יוסף את הכלי שרואים בכוכבים ואמר לו שיחפש את אחיו שנעלם, הסתכל בנימין ואמר שהוא אמור להיות במצרים, כיוון יוסף שוב את הכלי ואמר לו הבט עכשיו, הסתכל בנימין ולפתע נהיה חיוור, שאלו יוסף מה קרה לך, אמר בנימין לפי מה שראיתי בכלי, אחי יוסף יושב מולי, אמר לו יוסף אמת, אני אחיך יוסף אבל אל תגלה לאחים כי אני רוצה לבדוק אם הם אוהבים אותך באמת.

יוסף אמר לעבדיו למלאות את השקים במזון ובשק של בנימין יכניסו את הגביע המיוחד, כשיצאו ממצרים שמעו מישהו רץ אחריהם וצועק שיעצרו, כשבא אליהם צעק עליהם: גנבים, למה גנבתם את הגביע של המשנה למלך? אמר יהודה שאף פעם לא גנבנו ואם תמצא את הגביע אצל מישהו מאיתנו הוא ימות, אמר העבד שאצל מי שימצא את הגביע הוא יהיה עבד אצל יוסף, חיפש העבד בכל השקים, וכשהגיע לשקו של בנימין 'מצא' את הגביע, וכל האחים חזרו למצרים לבית יוסף.